

AGENDA-13

กับการริเริ่มการสร้างองค์กรสีเขียว

คณะทำงาน AGENDA 13

ในสังคมทั่วไปเราได้เห็นและได้ยินถ้อยคำรณรงค์ขององค์กรภาครัฐและเอกชน และสื่อโฆษณาต่างๆ ที่ใช้คำและความหมายของ “สีเขียว” เป็นองค์ประกอบทั้งในรูปแบบและมิติที่หลากหลาย โดยวัตถุประสงค์หลักนั้นส่วนใหญ่ยึดโยงกับการโน้มน้าวใจในการทำความดีหรือการทำประโยชน์ต่างๆ ให้กับสังคม เช่น โครงการ “ถนนสีเขียว” “โรงเรียนสีเขียว” “โครงการฉลาดเขียว” ฯลฯ โดยในส่วนของกรมโยธาธิการและผังเมือง

ภายใต้ Agenda 13¹ นี้ เมื่อเริ่มภารกิจก็ได้หยิบยกความหมายของ “สีเขียว” ขึ้นมารณรงค์เช่นกัน

“Go Green!” เป็นคติพจน์หรือแนวคิดรณรงค์ที่คณะทำงานฯ เลือกใช้ และนั่นเป็นประเด็นริเริ่มในการมุ่งสู่ความเป็นองค์กรสีเขียวของกรมฯ คำว่า “องค์กรสีเขียว” (Green Organization) นั้นไม่ได้หมายความว่าองค์กรที่มีพื้นที่สีเขียวมากมาย แต่หมายถึง องค์กรที่มีการดำเนินการตามภารกิจและกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและความใส่ใจต่อสภาพแวดล้อมอย่างเป็นมิตร ทั้งภายในและภายนอกองค์กรรวมทั้งในพื้นที่อื่นที่องค์กรเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กรคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Organization²) ได้ในท้ายที่สุดเพื่อการกำหนดวิธีการรักษาสสมดุลของระบบนิเวศวิทยา (Ecological Balance) อันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมยั่งยืนต่อเนื่อง และยังเป็นพันธสัญญา ที่องค์กรนี้จะสามารถรับใช้สังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อส่วนรวมผ่านภารกิจหน้าที่ที่มีอยู่ และสามารถส่งต่อไปสู่คนรุ่นต่อไปได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งการดำเนินกิจกรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นอาจดูไกลตัวเลื่อนลอยและเพ้อฝัน แต่ก็ไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายๆ หรือทำแบบฉาบฉวยเพียงการสร้างกระแส การตระหนักรู้ชั่วครั้งชั่วคราวแล้วเลิกกันไป แต่หากต้องการปฏิบัติการเชิงรุกที่มีเป้าหมายร่วมซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นข้อแรกในการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างให้เป็นจริง ถึงแม้ว่าอาจไม่ส่งผลให้เห็นทันที แต่จำเป็นต้องทำ เป็นงานที่ไม่ใช่เรื่องของปัจเจกบุคคล แต่ริเริ่มที่ปัจเจกบุคคลรวมและเชื่อมต่อกันด้วยอุดมคติความร่วมมือเป็นทอดๆ จากทุกภาคส่วนและค่อยขยายวงสู่สังคมโดยรวมในที่สุดได้ อย่างไรก็ตามหากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายก็ยากยิ่งที่จะบรรลุความสำเร็จดังที่ได้โดยง่าย

เราอาจสงสัยว่าภารกิจที่เกี่ยวข้องกับสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงนี้จะเชื่อมโยงสู่การผังเมืองและอื่นๆ ตามภารกิจหน้าที่หลักของกรมฯ ได้อย่างไร? อาจต้องย้อนกลับไปทบทวนด้วยว่าเราเข้าใจและยอมรับเรื่องโลกร้อนมากแค่ไหน เข้าใจถึงที่มา สาเหตุ และผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างไร แล้วจึงค่อยกลับมาได้ถามพุดคุยกันถึงความเกี่ยวข้องในส่วนของ Adaptation และ Mitigation ที่รับใช้กลยุทธ์ทางผังเมือง การพัฒนาเมือง และการอาคารเข้าไปใช้แก้ไข ป้องกัน บรรเทาปัญหาจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ การรณรงค์อย่างค่อยเป็นค่อยไป

¹ Agenda 1-13 สามารถเข้าถึงได้ที่ http://opens.dpt.go.th/eservice_1/agenda2554/

² ความหมายของ Low Carbon Organization เป็นไปตามแนวทางของ Low Carbon Society ที่เป็นเรื่องของ การบรรเทา (Mitigation) และการปรับตัว (Adaptation) ของผู้คนในสังคมซึ่งในนิยามนี้หมายถึงองค์กรฯ

จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สามารถคาดหวังได้ โดยใช้งบประมาณ ไม่มากแต่ผลที่ได้กลับคุ้มค่า เพราะอาจได้พบกับแนวร่วม แนวคิด หรือข้อคิดเชิงวิชาการใหม่ๆ จากนักวิชาการ ไปจนถึงชาวบ้านเดินดินธรรมดาที่ได้มีส่วนร่วมมา ถกคิดพูดคุย พบปะแลกเปลี่ยนกันอยู่เสมอ ซึ่งต่างจากการทำงานบนโต๊ะแต่เพียงลำพัง ทั้งนี้ถึงแม้ว่าอาจไม่ทันใจหรือเท่าทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น หากแต่ว่าสิ่งที่ ดำเนินการในปีแรกนี้นั้นถือเป็นการประเมินตนเอง ประเมินองค์กร และขีดความสามารถขององค์กร ซึ่งจะทำให้เราสามารถเห็นและคาดหวังจากทิศทาง ของกรมฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะโลกร้อนนี้ที่จะมี แผนและเป้าหมายเพื่อที่จะสามารถสร้างความเข้มแข็ง ให้กับองค์กรและสามารถผลักดันเรื่องต่างๆ ตาม ศักยภาพที่มีอยู่ให้บรรลุผลสำเร็จได้

โดยในส่วนของภารกิจกรมฯ ตาม Agenda 13 นั้น มีเป้าหมายเชิงอุดมคติที่สามารถใช้เชื่อมโยงกับ Agenda ที่ 1 ถึง 12 ของทุกหน่วยที่รับผิดชอบได้ และในระยะ ต่อไปคณะทำงานมีความคาดหวังว่าจะสามารถประสาน และร่วมกันผลักดันงานต่างๆ ตามภารกิจที่มีอยู่ให้ได้ อย่างต่อเนื่องทุกปี และก่อให้เกิดนโยบายสาธารณะที่มี ผลตามกลไกและทางเลือกในการลดโลกร้อนที่สามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งจากการวางผังเมือง การพัฒนาเมือง และการอาคาร ซึ่งในบริบทนี้อาจรวมเรียกเป้าหมาย เชิงอุดมคติเบื้องต้นของ Agenda นี้ว่า **“Green Planning- Green Growth”** หรือการเจริญเติบโต จากการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างชาญฉลาดที่มุ่งเน้น เรื่องการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Green Smart) ให้เมืองมีความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอย่างยืดหยุ่น ต่อเนื่อง โดยทุกปีจะมีการนำปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในส่วนของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศมาพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับ สถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งการวางแผนเหล่านี้ จะอยู่ภายใต้สมมติฐานการพัฒนากลยุทธ์ในทาง สร้างสรรค์ เพื่อที่จะรักษาพื้นที่ตามธรรมชาติที่ควรอนุรักษ์ การดูแลสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสภาวะเสี่ยง และการ

วางแผนการใช้ที่ดินที่เหมาะสมสามารถส่งผลต่อคุณภาพ ชีวิตที่ดีของผู้คน สามารถลดมลภาวะ และก๊าซเรือนกระจก (Minimizing Greenhouse Gas Emissions) อันเป็น ตัวการโลกร้อนได้

อนึ่ง ในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้นจะต้องเริ่ม จากพื้นฐานความเข้าใจด้านโลกร้อนที่ถูกต้องตรงกัน เสียก่อน ตั้งแต่คำนิยามความหมาย องค์ความรู้ เทคนิค การวัด สมการต่างๆ ที่ใช้ การถอดความ การประเมิน การควบคุม ฯลฯ ซึ่งงานตามภารกิจของ Agenda 13 นั้นจึงได้เริ่มต้นด้วยการรณรงค์ปรับฐานความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นผ่านการใช้สื่อและช่องทางการสื่อสาร ต่างๆ ที่มีอยู่ หรือจะจัดให้มีขึ้นในอนาคตในการสร้างความตระหนักว่าโลกร้อนคือปัญหาและส่งผลกระทบต่อเรา สังคมเรา และโลกของเราเอง ดังนั้นขอเชิญทุกท่าน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมาร่วมกันใช้ปัญญา ร่วมคิด ร่วมวิจารณ์ ร่วมกันหาทางแก้ไข และนำพา องค์กรที่ไม่เป็นเพียงแต่ Green organization เพียง อย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังสามารถบรรลุเป้าหมายแห่ง Green Smart จากความร่วมมือ ความคิด และจิตใจ ที่มีความ Smart แฝงอยู่ได้เช่นกัน...

บางส่วนของกิจกรรมการมีส่วนร่วม ขององค์กรกับความรับผิดชอบต่อสาธารณะ:

- **กิจกรรมการประเมินตนเอง ประเมินองค์กร และขีดความสามารถขององค์กร (แบบสอบถาม Pre-test)** ได้มีการจัดทำแบบสอบถาม เพื่อประเมิน พื้นความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรภายในกรมฯ เกี่ยวกับ ภาวะโลกร้อน โดยใช้วิธีการทำแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อลดการใช้กระดาษ (Paperless) ในการทำงาน อีกทั้ง เป็นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันให้ มากขึ้น ผลสรุปจากแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 437 ฉบับ พบว่าบุคลากรกรมฯ ส่วนใหญ่มีความเข้าใจในปัญหา ภาวะโลกร้อนในระดับหนึ่ง และมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะ ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ให้กรมฯ เป็น องค์กรสีเขียว โดยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นจำนวนมาก ซึ่งมีหลายแนวคิดที่คณะทำงานได้นำมาพัฒนาต่อ

ให้เกิดเป็นรูปธรรม เช่น กิจกรรมตลาดนัดขยะ กิจกรรมการใช้รถร่วมกันบนเส้นทางเดียวกัน (Carpool) เป็นต้น

● กิจกรรมรณรงค์ปรับฐานความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้น

❖ ในการเผยแพร่ความรู้ในระดับบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นเกร็ดความรู้พื้นฐานในเรื่องโลกร้อน และแนวทางการร่วมกันลดปัญหาโลกร้อนในชีวิตประจำวัน ซึ่งเผยแพร่โดยใช้โปสเตอร์ และผ่านทางเว็บไซต์ของกรมฯ โดยจะปรับปรุงข้อมูลในทุกสัปดาห์

❖ การสัมมนาทางวิชาการในระดับผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งได้แก่ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงกับการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติ การพัฒนาเมืองในเขตภัยพิบัติน้ำท่วม ดินถล่ม และแผ่นดินไหว ตลอดจนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การพัฒนาเมืองในเขตภัยพิบัติระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนาและวิทยากร

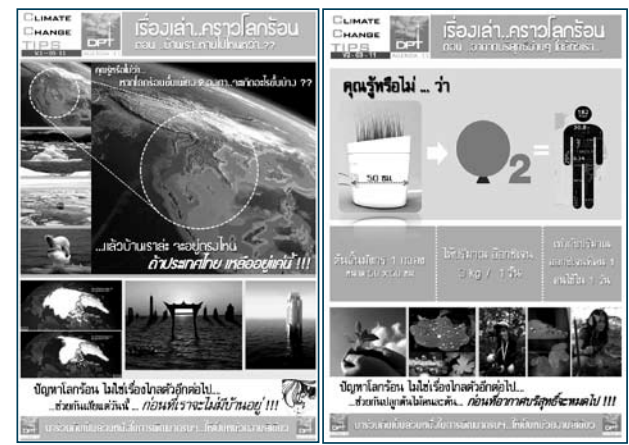
❖ จัดการสัมมนาถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยร่วมกับสำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (GIZ) งานผังเมืองในสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ในเรื่องการวางผังเมืองกรุงเบอร์ลินเพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง สถานการณ์และแนวโน้มการใช้พลังงานทดแทนในรัฐบาวาเรีย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับบุคลากรกรมฯ นำไปปรับใช้ในการทำงาน

● กิจกรรมรณรงค์ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในกรมฯ

❖ กิจกรรมตลาดนัดขยะ โดยจัดกิจกรรมตลาดนัดขยะไปแล้ว 2 ครั้ง ในช่วงปลายเดือนเมษายน และเดือนมิถุนายน 2554 เพื่อส่งเสริมการคัดแยกและการลดปริมาณขยะ ซึ่งคาดหวังว่าจะเป็นกิจกรรมที่จัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติในการใช้ทรัพยากรของบุคลากรกรมฯ ได้อย่างแท้จริง ผลจากการจัดกิจกรรมรณรงค์โยธาธิการและผังเมืองช่วยลดปริมาณก๊าซ CO² ให้กับสิ่งแวดล้อมได้ถึง 1,945.17 กิโลกรัมเทียบเท่า ซึ่งได้จากปริมาณขยะรีไซเคิล จำนวน 6,483.90 กิโลกรัม

❖ กิจกรรมปลูกต้นไม้ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายระดับกระทรวงที่รณรงค์ให้ทุกสำนักงานร่วมกันปลูกต้นไม้ในวันต้นไม้ประจำปีของชาติ (ตรงกับวันวิสาขบูชาของทุกปี) โดยผนวกกับการรณรงค์ปลูกต้นไม้พื้นที่ที่เหมาะสมกับภูมิประเทศในวันสิ่งแวดล้อมโลก (5 มิ.ย. ของทุกปี) และวันโอโซนโลก (16 ก.ย. ของทุกปี)

ข้อมูลบางส่วนจากแบบสอบถาม Pre-test		
บุคลากรกรมฯ ยินดีอย่างยิ่งที่จะร่วมกันลดภาวะโลกร้อนตามลำดับ โดย :		
● ปิดไฟแสงสว่าง - เครื่องไฟฟ้าทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้งาน	95%	
● ใช้กระดาษทั้ง 2 หน้า เป็นอย่างน้อย	92%	
● เปิดแอร์เฉพาะเวลาจำเป็น	92%	
● ร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียว	89%	
● ร่วมในกิจกรรม Carpool	81%	
● ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก	79%	
● คัดแยกขยะแห้ง/ขยะเปียก/ขยะที่รีไซเคิลได้ก่อนทิ้ง	76%	
● ร่วมในกิจกรรมตลาดนัดขยะ	69%	
● เข้าร่วมอบรมในเรื่อง “ภาวะโลกร้อนกับงานประจำที่ท่ายอยู่”	67%	
● ร่วมเป็นอาสาสมัครโครงการลดโลกร้อน	64%	
● ลดการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว	63%	
● ซื้ออาหาร/เครื่องดื่มโดยใช้บิ๊นโต/กระติกน้ำ	49%	
ในชีวิตประจำวันบุคลากรกรมฯ :		
● ปิดไฟแสงสว่าง - เครื่องไฟฟ้าทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้งาน	78%	
● รับถุงพลาสติกทุกครั้งที่ต้องซื้อของ	27%	
● โดยปกติแทบจะไม่เคยแยกขยะที่รีไซเคิลเลย	19%	
พาหนะหลักที่บุคลากรกรมฯ ใช้ในการเดินทางไป - กลับระหว่างบ้าน - ที่ทำงาน :		
● รถยนต์ส่วนตัว	35%	
● ระบบขนส่งมวลชน	34%	
● เดิน/ขี่จักรยาน	8%	

บางส่วนของโปสเตอร์ CC-Tips นำเสนอเกร็ดความรู้

ทั้งนี้ ข้อมูลต้นไม้ที่ปลูกรวบรวม ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2554 โดยสำนักงานเลขาธิการกรมฯ รวมทั้งสิ้น 51 จังหวัด จำนวน 6,737 ต้น เนื้อที่ 408 ไร่ 3 งาน 44 ตร.ว. ซึ่งคิดเป็นปริมาณการดูดซับ CO² โดยเฉลี่ยได้ถึง 67,370 กิโลกรัม CO² เทียบเท่า (เมื่อคิดจากต้นไม้ 1 ต้น มีศักยภาพในการดูดซับคาร์บอนฯ ตลอดอายุขัยของมัน เฉลี่ยแล้วเพียงต้นละ 1 ต้น หรือเพียงประมาณปีละ 10 กิโลกรัม²)

โปสเตอร์เชิญชวน และบรรยากาศในกิจกรรมตลาดนัดขยะ ครั้งที่ 1

❖ การจัดรถรับ - ส่ง (Carpool) บุคลากรกรมฯ ในเส้นทางหลัก เพื่อลดการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคล โดยกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระหว่างวิเคราะห์ผลแบบสอบถามความต้องการในการเดินทางของบุคลากรส่วนกลาง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และความเหมาะสมในการจัดเส้นทางรับ-ส่ง และจำนวนรถ

สัญลักษณ์ในการคัดแยกขยะ...กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ของ สย.ผจ. เลย และ LOGO ของกิจกรรมการปลูกต้นไม้

² ที่มา : UNFCCC,
<http://www.green.in.th>
<http://www.vcharkarn.com>
<http://www.environment.in.th>